

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
KƏND TƏSƏRRÜFATI NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCANDA ŞABALID İSTEHSALI İLƏ BAĞLI

A R A Y I Ş

Bakı – 2024

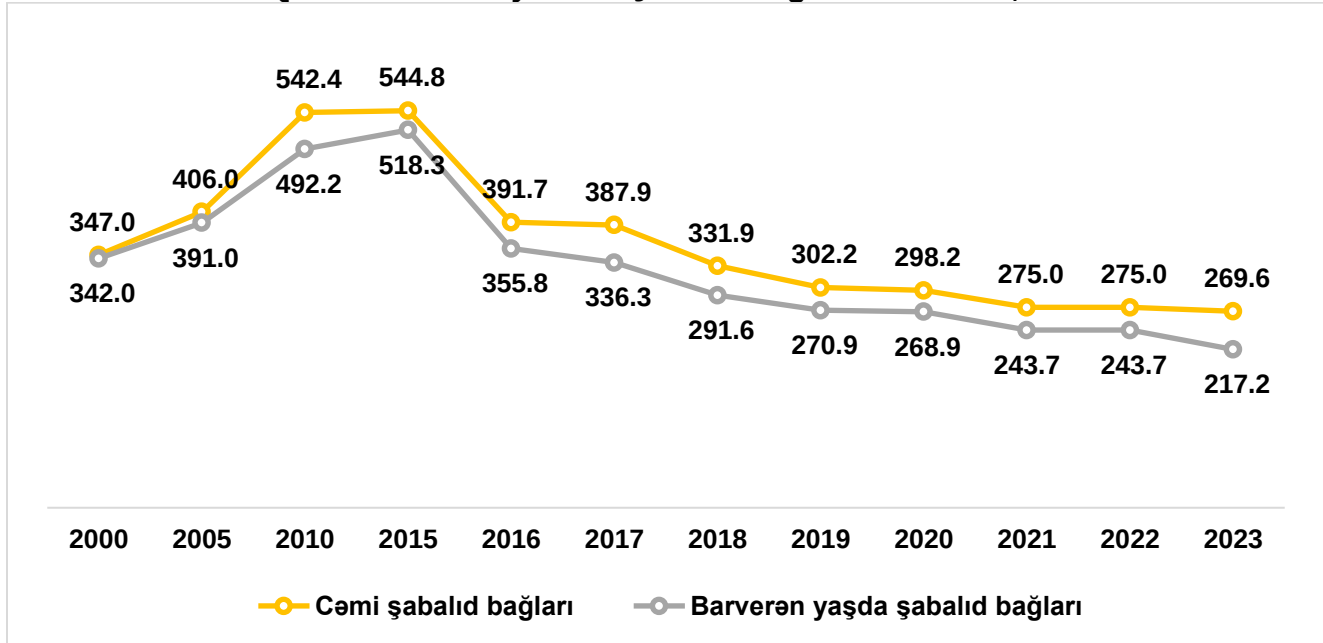
MÜNDƏRİCAT

1. Sahə, istehsal və məhsuldarlıq göstəriciləri	3
2. Qiymət göstəriciləri	6
3. İdxal və ixrac göstəriciləri	7
4. Qlobal istehsal, idxal və ixrac göstəriciləri	8

1. Sahə, istehsal və məhsuldarlıq göstəriciləri

2023-cü ilin məlumatına əsasən Azərbaycanda şabalıd bağlarının sahəsi 269.6 hektar olub. Şabalıd bağlarının əkin sahəsi 2019-cu ilə nisbətən 10.8%, 2022-ci ilə nisbətən isə 2.0% azalıb. Mövcud bağların 217.2 hektarı və ya 80.6%-i barverən yaşıdadır (Qrafik 1).

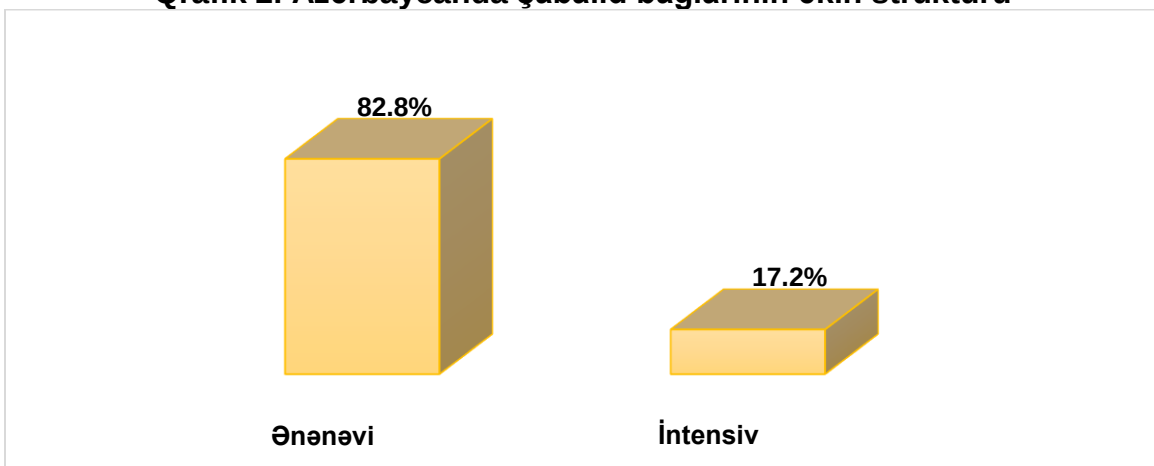
Qrafik 1. Azərbaycanda şabalıd bağlarının sahəsi, ha

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi

2023-cü ildə cəmi şabalıd bağlarının 82.8%-i ənənəvi, 17.2%-i isə intensiv bağlardır (Qrafik 2).

Qrafik 2. Azərbaycanda şabalıd bağlarının əkin strukturu

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi

2023-cü ildə cəmi şabalıd bağlarının 95.0%-i Qəbələ (44.6%), Zaqatala (26.4%), Oğuz (13.0%), Balakən (6.1%) və Qax (4.8%) olmaqla 5 rayonun payına düşüb (Cədvəl 1).

Cədvəl 1. 2023-cü ildə şabalıd bağlarının rayonlar üzrə strukturu, ha

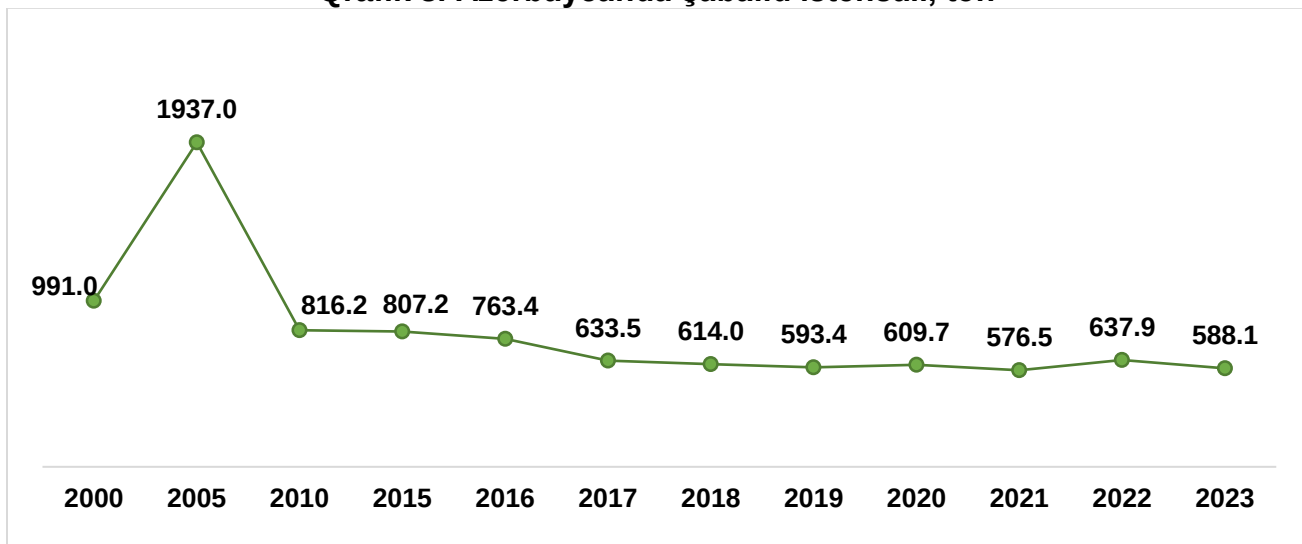
	Cəmi əkmələr	Ondan bar verən yaşıda	İl ərzində yeni salınmış bağlar
Ölkə	269.6	217.2	28.1
Qəbələ	120.3	91.3	28.0
Zaqatala	71.1	62.0	0.1
Oğuz	35.1	25.7	-
Balakən	16.5	15.1	-
Qax	13.0	11.5	-
Quba	9.0	7.0	-
Şəki	3.5	3.5	-
İsmayilli	1.0	1.0	-
Gəncə ş.	0.1	0.1	-

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi

Əsas şabalıd istehsalçısı olan rayonlarındakı istehsalçılar və DAİM-lər ilə aparılan müzakirələrə əsasən son illər ərzində şabalıd bağları iqlim dəyişməsinin (istiləşmənin) və şabalıd xərçənginin (*Cryponecteria parasitica*) təsiri ilə quruyur. Şabalıd xərçəngi xəstəliyi Azərbaycanla yanaşı, bir çox ölkələrdə yayılıb. O cümlədən, qonşu ölkələr Türkiyə və Gürcüstan da bu problemlə qarşılaşmış və birbaşa ağacın gövdəsinə peyvəndlər vurmaqla bu xəstəliyi aradan qaldırmağa başlayıblar.

2023-cü ildə şabalıd istehsalı 2019-cu ilə nisbətən 0.9%, 2022-ci ilə nisbətən isə 7.8% azalaraq 588.1 ton olub (Qrafik 3).

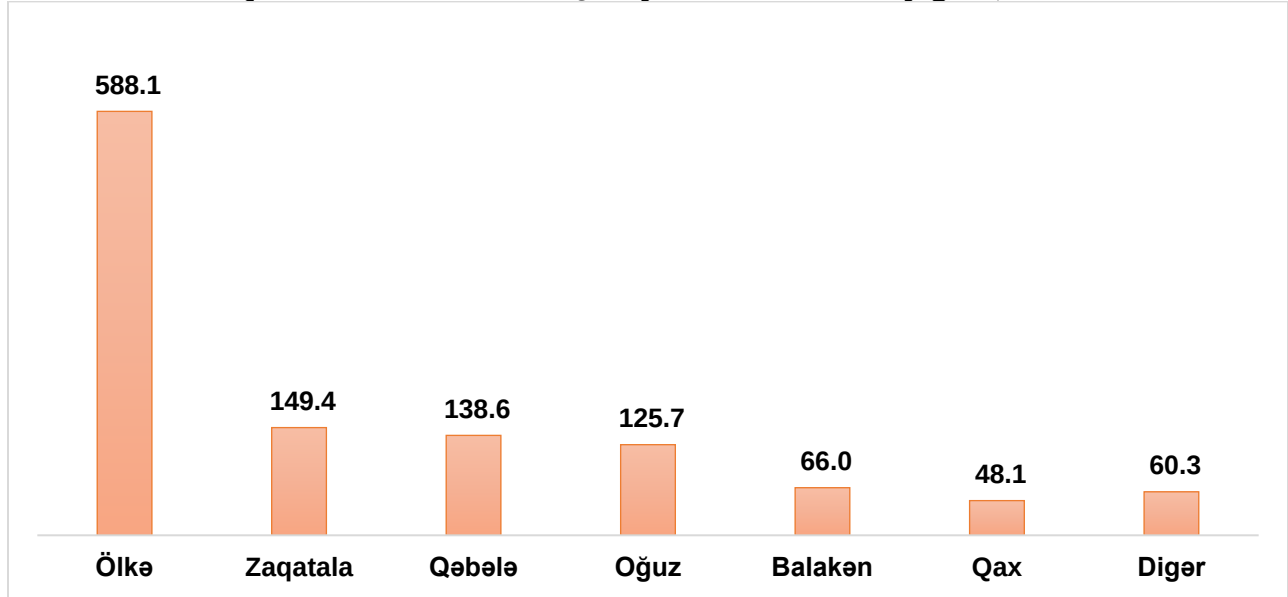
Qrafik 3. Azərbaycanda şabalıd istehsalı, ton

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi

2023-cü ildə istehsal olunan şabalıdın 25.4%-i Zaqatala, 23.6%-i Qəbələ, 21.4%-i Oğuz, 11.2%-i Balakən, 8.2%-i isə Qax rayonunda olmaqla, ümumilikdə 89.7%-i Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunun payına düşüb (Qrafik 4).

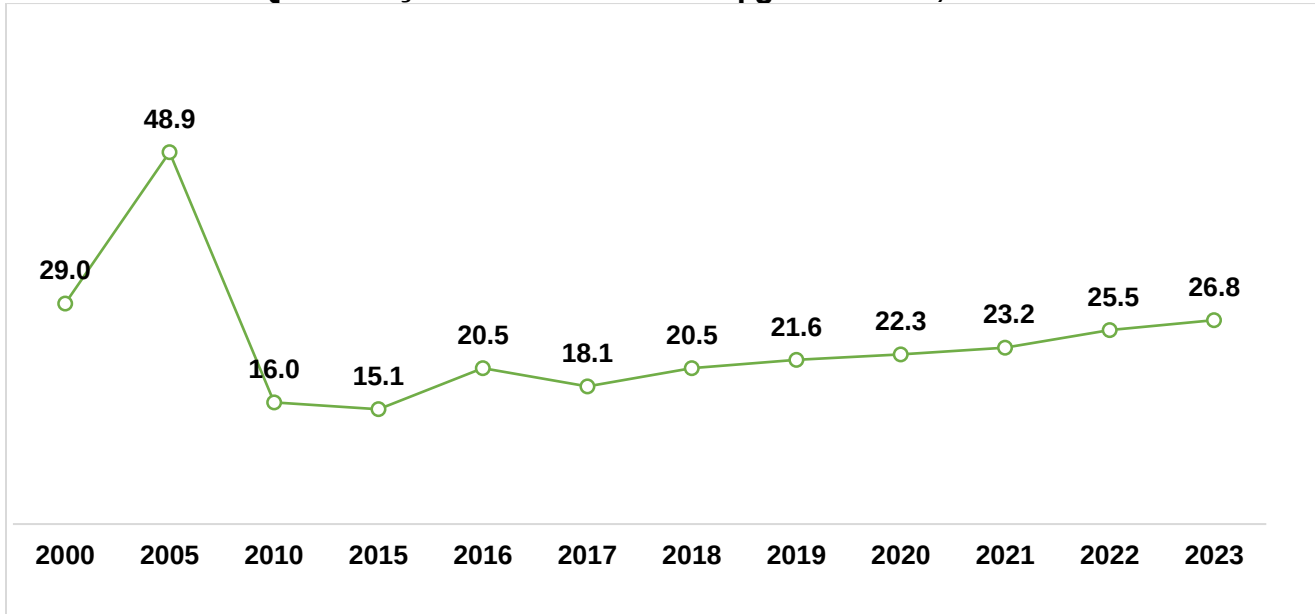
Qrafik 4. Əsas istehsalçı rayonlarda məhsul yığımı, ton

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi

Şabalıdın məhsuldarlığı 2023-ci ildə 26.8 sent/ha olub. Məhsuldarlıq səviyyəsi 2019-cu ilə nisbətən 24.1%, 2022-ci ilə nisbətən isə 5.1% artıb (Qrafik 5).

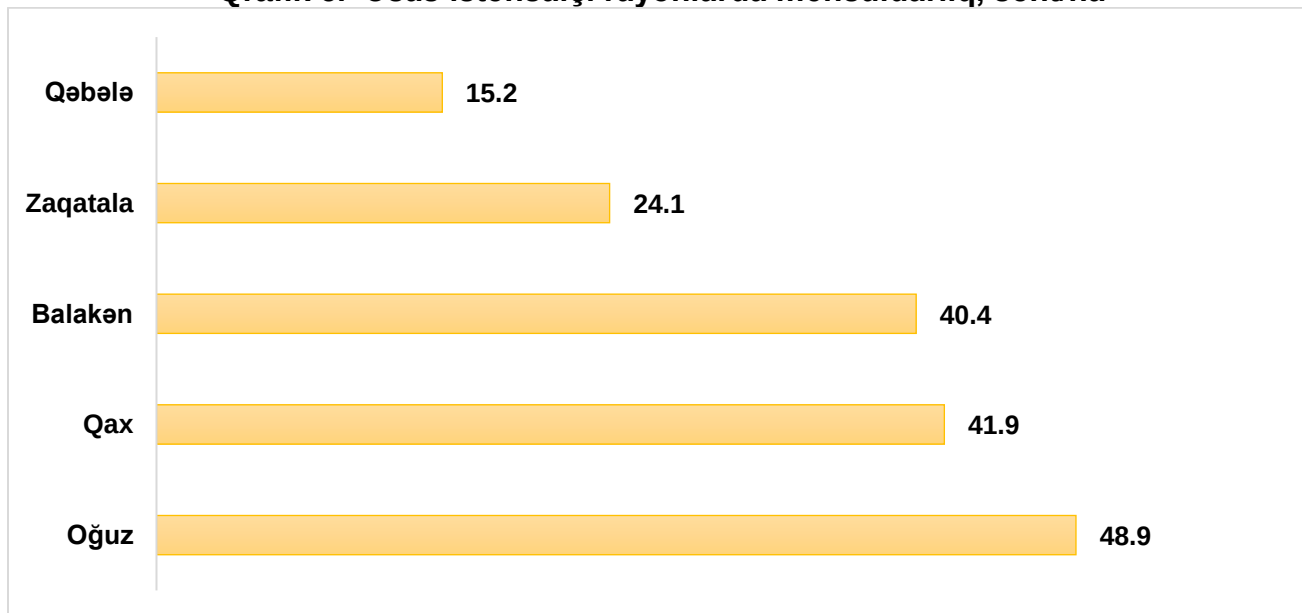
Qrafik 5. Şabalıdın məhsuldarlıq göstəriciləri, sent/ha

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi

2023-cü ildə Oğuz, Qax və Balakən rayonlarında məhsuldarlıq göstəricisi ölkə üzrə orta göstəricidən yüksək olub (Qrafik 6).

Qrafik 6. Əsas istehsalçı rayonlarda məhsuldarlıq, sent/ha

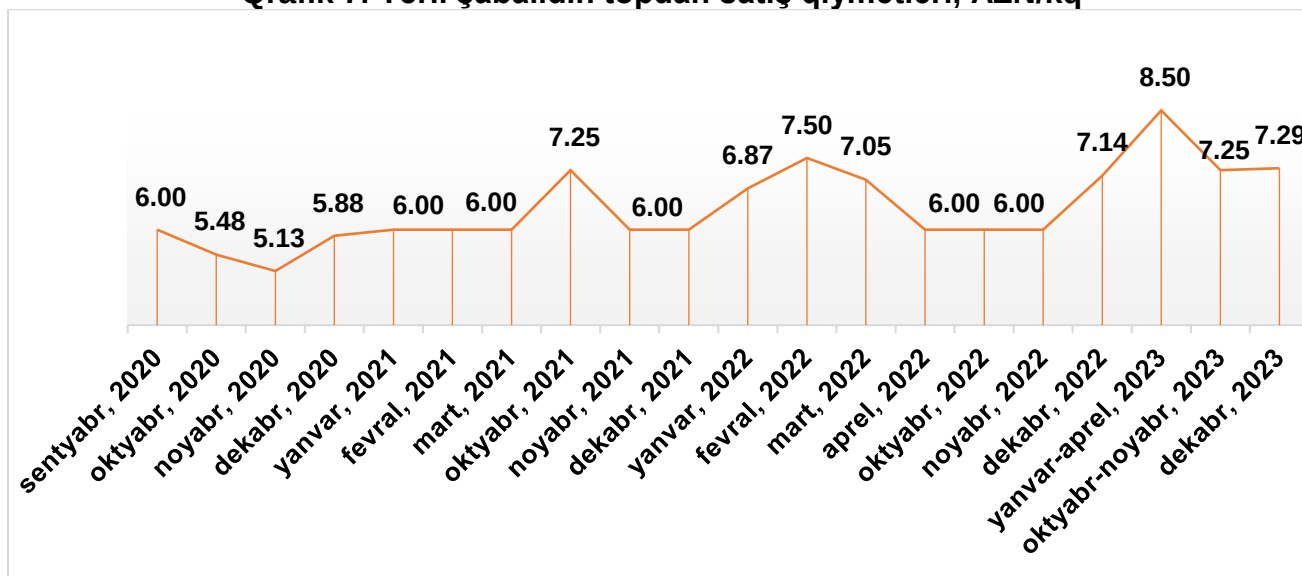

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi

2. Qiymət göstəriciləri

2020-2023-cü illərdə şabalıdın 1 kiloqramının topdan satış qiyməti mövsümdən asılı olaraq 5.13-8.50 AZN arasında dəyişib (Qrafik 7).

Qrafik 7. Yerli şabalıdın topdan satış qiymətləri, AZN/kq

Mənbə: aqrarbazar.az

3. İdxal və ixrac göstəriciləri

✚ Azərbaycan əsasən qabıqlı şabalıd idxal edilir. 2023-cü ildə qabıqlı şabalıdın idxalı 2022-ci ilə nisbətən 5.9% azalıb (Cədvəl 2).

✚ 2023-cü ildə ölkədən cüzi həcmdə (470 kq) qabıqlı şabalıd ixrac olunub.

Cədvəl 2. Qabıqlı və qabığı təmizlənmiş şabalıdın idxal həcmi

	Qabıqlı şabalıd		Qabığı təmizlənmiş şabalıd	
	Miqdarı, ton	Məbləği, min ABŞ dolları	Miqdarı, ton	Məbləği, min ABŞ dolları
2015	478.9	257.4	49.0	24.5
2016	185.1	262.6	88.0	211.6
2017	220.2	393.8	39.7	93.9
2018	523.0	980.6	-	-
2019	608.1	1,084.5	43.0	113.6
2020	599.9	1,022.5	195.2	544.1
2021	766.2	1,411.6	180.0	503.0
2022	1,068.9	2,120.3	238.2	844.7
2023	1,006.1	2,034.9	-	-

Mənbə: Dövlət Gömrük Komitəsi

✚ 2022-ci ildə Azərbaycana qabıqlı şabalıd əsasən Çindən (59.1%), Gürcüstandan (40.5%) və Türkiyədən (0.4%) idxal olunub (Cədvəl 3).

Cədvəl 3. Qabıqlı şabalıd idxalının ölkələr üzrə bölgüsü

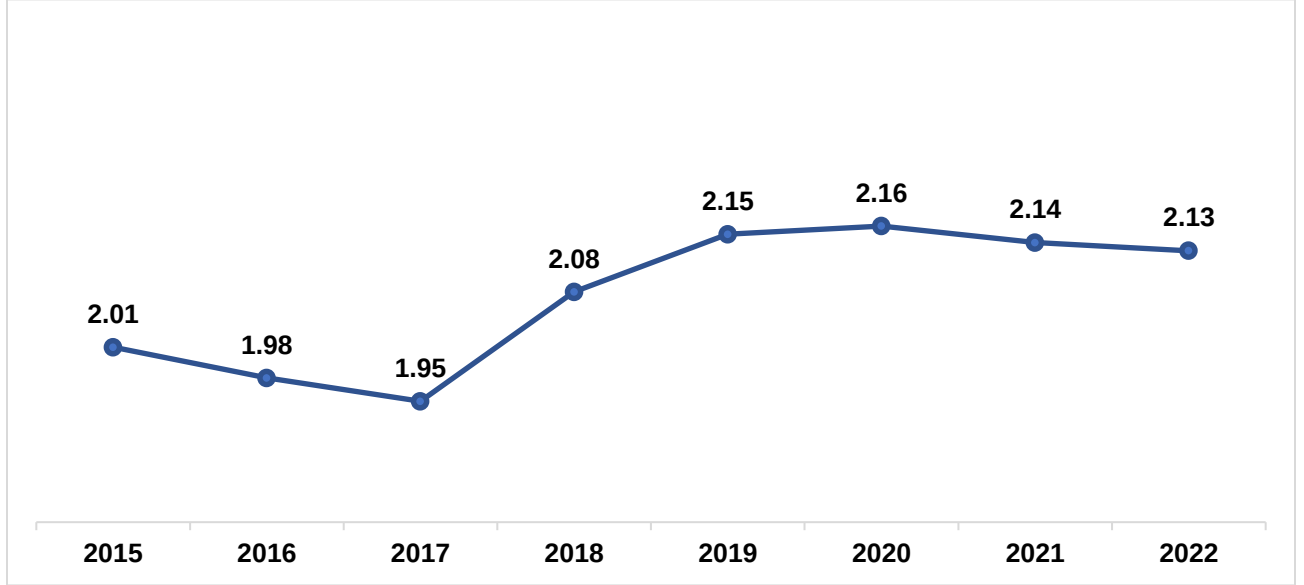
	2020		2021		2022		2023	
	Miqdar, ton	Məbləği, min ABŞ dolları	Miqdar, ton	Məbləği, min ABŞ dolları	Miqdar, ton	Məbləği, min ABŞ dolları	Miqdar, ton	Məbləği, min ABŞ dolları
Çin	472.9	870.3	198.1	396.1	688.2	1,379.8	594.9	1,199.7
Gürcüstan	127.0	152.2	438.6	752.1	289.5	556.7	407.5	810.4
Türkiyə	-	-	129.6	263.3	91.1	183.8	3.7	24.9
Cəmi idxal	599.9	1,022.5	766.2	1,411.6	1,068.9	2,120.3	1,006.1	2,034.9

Mənbə: Dövlət Gömrük Komitəsi

4. Qlobal istehsal, idxal və ixrac göstəriciləri

FAO-nun məlumatına əsasən 2022-ci ildə dünyada 2.1 milyon ton şabalıd istehsal olunub (Qrafik 8).

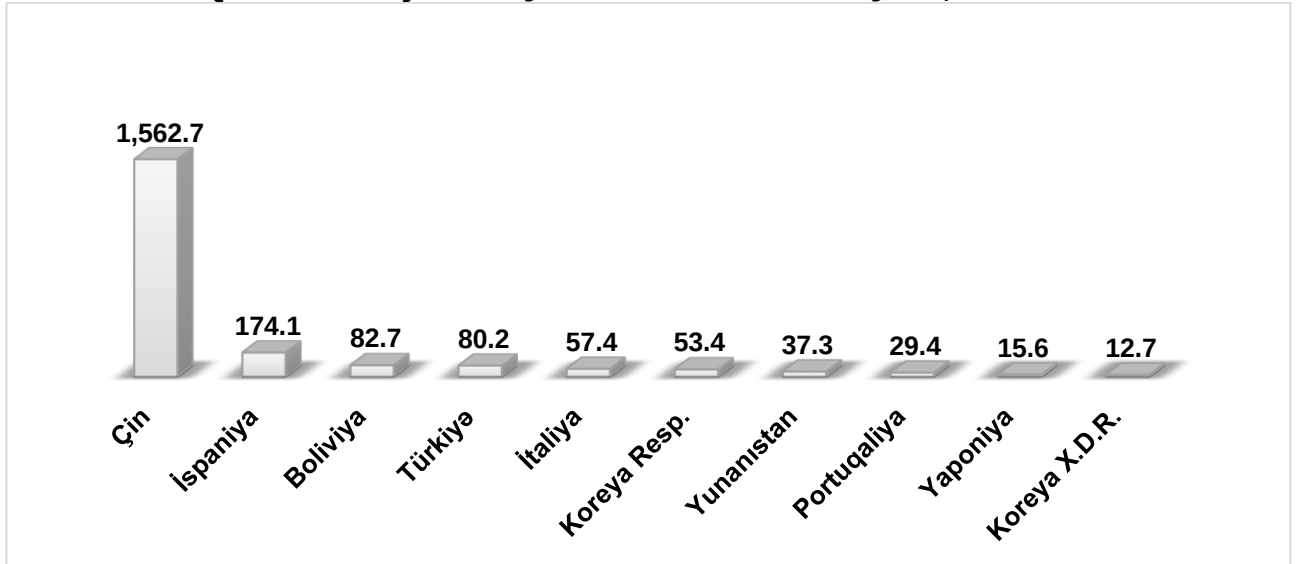
Qrafik 8. Şabalıdın qlobal istehsal göstəriciləri, milyon ton

Mənbə: Faostat.org

2022-ci ildə dünyada istehsal olunan şabalıdın 73.3%-i Çinin payına düşüb. Çinlə yanaşı İspaniya (8.2%), Boliviya (3.9%), Türkiyə (3.8%) və İtaliya (2.7%) ilk beşlikdədirlər (Qrafik 9).

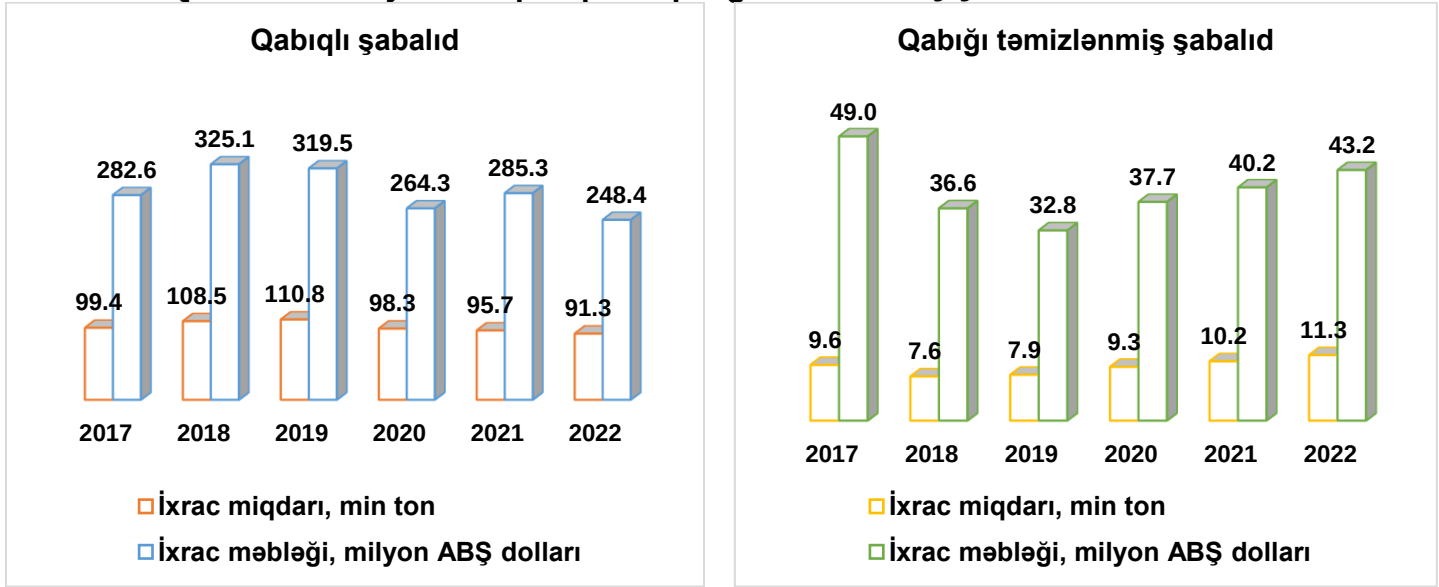
Qrafik 9. Dünya üzrə şabalıdın əsas istehsalçıları, min ton

Mənbə: Faostat.org

2022-ci ildə qlobal bazarda qabıqlı şabalıd ixracının həcmi 91.3 min ton və ya 248.4 milyon ABŞ dolları, qabığı təmizlənmiş şabalıd ixracı isə 11.3 min ton və ya 43.2 milyon ABŞ dolları olub (Qrafik 10).

Qrafik 10. Dünya üzrə qabıqlı və qabığı təmizlənmiş şabalıd ixracının həcmi

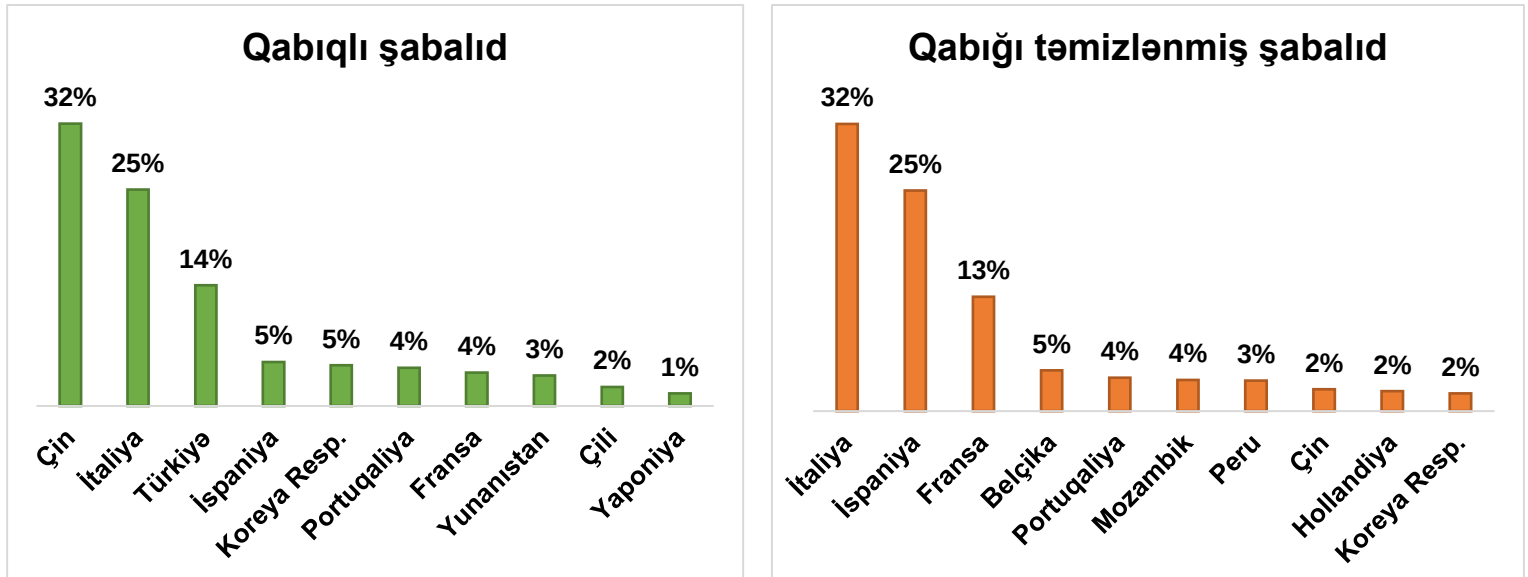

Mənbə: Trademap.org

Dünya üzrə qabıqlı şabalıd ixracının 95%-dən çoxu Çin, İtaliya, Türkiyə, İspaniya, Koreya, Portuqaliya, Fransa, Yunanıstan, Çili və Yaponiyanın payına düşüb.

Qabığı təmizlənmiş şabalıd ixracının isə 92.0%-i İtaliya, İspaniya, Fransa, Belçika, Portuqaliya, Mozambik, Peru, Çin, Hollandiya və Koreyanın payına düşüb (Qrafik 11).

Qrafik 11. Qlobal bazarda qabıqlı və qabığı təmizlənmiş şabalıd ixracının ölkələr üzrə strukturu

Mənbə: Trademap.org

✚ Dünya üzrə qabıqlı şabalıd idxalında İtaliya (21.0%), Tayland (6.6%), Almaniya (6.4%), İsveçrə (6.1%) və ABŞ (5.3%) olmaqla ilk beşlikdədir. Qlobal qabığı təmizlənmiş şabalıd idxalında isə Yaponiya (33.3%), Fransa (21.6%), İspaniya (8.3%), Almaniya (5.4%), Avstriya (4.6%) və Belçikadır (3.3%).

**Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tabeliyində
Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzi
tərəfindən hazırlanıb**

Əlaqə:

(+994 12) 599-08-88

www.atm.gov.az

info@atm.gov.az

S. Vəzirov küçəsi, 91
AZ 1025 Bakı, Azərbaycan

**AQRAR TƏDQIQATLAR
MƏRKƏZİ**